

Achtergrond van de basisverlegging CPI 2015 (2006=100)

Introductie

De Consumentenprijsindex (CPI) meet de prijsontwikkeling van alle consumptieve bestedingen van Nederlandse consumenten en is de belangrijkste maatstaf voor de inflatie. De gewichten van de CPI en de Europees geharmoniseerde prijsindex (HICP) worden jaarlijks aangepast. Deze gewichten representeren bestedingsaandelen van de Nederlandse consument: hoe meer er aan een productgroep besteed wordt, hoe groter het gewicht. Door de gewichten jaarlijks aan te passen blijft het weegschema een zo actueel mogelijke afspiegeling van de consumptie van alle Nederlanders. Voor een overzicht van de gewichten van de CPI vanaf 2010 (op geaggregeerd niveau) zie deze [link](#).

De gewichten van CPI en HICP zijn gebaseerd op de voorlopige raming van de consumptiecijfers van nationale rekeningen (NR) over het jaar t-2. Dit zijn de meest recent beschikbare gegevens. De gewichten van de CPI van 2015 zijn dus gebaseerd op de consumptieve bestedingen in 2013.

In 2014 heeft er een [revisie](#) van de nationale rekeningen plaatsgevonden. Bij deze revisie zijn nieuwe internationale richtlijnen (ESR2010) voor het samenstellen van de nationale rekeningen ingevoerd. Tegelijkertijd zijn er veel nieuwe statistische bronnen in de nationale rekeningen verwerkt. De revisie heeft een grote impact gehad op de ramingen voor de Nederlandse economie en de consumptieve bestedingen. Bij het maken van het weegschema van 2015 zijn voor het eerst NR-cijfers *na* revisie gebruikt. Als gevolg hiervan kunnen de gewichten van enkele artikelgroepen in de CPI en de HICP sterk verschillen van die van het jaar ervoor.

In deze notitie beschrijven we:

- de regelgeving van de HICP over het jaarlijks aanpassen van de gewichten;
- de algemene werkwijze die het CBS hanteert bij het bepalen van de gewichten van de CPI en HICP;
- algemene oorzaken van verschuivingen van gewichten van jaar op jaar;
- specifieke oorzaken van verschuivingen van gewichten in 2015.

Regelgeving HICP

Bij het berekenen van de HICP is het CBS gebonden aan Europese regelgeving. Voor de nationale CPI geldt dat niet, maar het CBS hanteert voor de CPI waar mogelijk dezelfde regels. Op grond van deze regelgeving baseert het CBS de gewichten voor de CPI en de HICP op cijfers van nationale rekeningen en worden deze jaarlijks aangepast volgens de meest recente cijfers. In Nederland gebeurt dit al vanaf 2006. Vóór 2010 werd het weegschema in veel landen volledig gebaseerd op budgetonderzoeken. Het gebruik van de nationale rekeningen als bron kent enkele belangrijke voordelen:

- Gewichten van HICP's van verschillende landen worden gebaseerd op dezelfde berekeningsmethode.
- Door gebruik van NR-gegevens sluiten CPI en HICP beter aan op andere statistieken.

Commission Regulation 1114/2010 van de Europese Commissie gaat over het bepalen van gewichten op COICOP-niveau (Classification Of Individual Consumption by Purpose) voor de HICP¹. Deze verordening schrijft voor dat de gewichten voor de HICP in jaar t gebaseerd moeten worden op de schattingen van de consumptieve bestedingen in jaar t-1. Voor de Nederlandse CPI en HICP betekent dit dat voor de CPI/HICP-publicaties in jaar t gewichten uit jaar t-2 (voorlopig jaar van de nationale rekeningen) worden gebruikt als schatting voor de gewichten in jaar t-1. Omdat de uiteindelijke doelstelling het schatten van de consumptie van t-1 is, hanteert het CBS de volgende regel, in overeenstemming met de Europese wetgeving²: als bekend is dat het niveau een bepaalde COICOP-groep van t-1 meer dan 10 procent afwijkt van het niveau van t-2, dan worden de gewichten hiervoor gecorrigeerd. Deze beslissing wordt bijvoorbeeld genomen op basis van marktinformatie over t-1.

De HICP-wetgeving maakt geen uitzondering voor het moment dat de nationale rekeningen worden gereviseerd. In dat geval zijn dus dezelfde algemene richtlijnen uit de HICP-wetgeving van kracht. De wegingen van de HICP worden dus altijd gebaseerd op de laatste stand van zaken met betrekking tot het niveau van de consumptie. Eventuele grote verschuivingen van gewichten ten opzichte van een jaar eerder worden geaccepteerd.

Algemene werkwijze

Voor het weegschema van de CPI van 2015 is de algemene werkwijze als volgt:

1. De cijfers over de huishoudensconsumptie van 2013 worden gebruikt als raming voor de consumptie in 2014. De NR-cijfers worden gecorrigeerd voor enkele conceptuele verschillen tussen NR en de CPI (uitgaven van buitenlanders in Nederland, uitgaven van institutionele huishoudens, methodiek van verzekeringen).
2. Volgens verdeelsleutels worden de bedragen van nationale rekeningen geclassificeerd naar de indeling van de consumptie van de CPI en de HICP.
3. In sommige gevallen worden de bedragen uit stap 2 verder onderverdeeld naar lagere aggregatieniveaus. Dit gebeurt op basis van additionele informatie zoals budgetonderzoek, scannerdata of marktonderzoek.
4. Ten slotte worden de bedragen van alle productgroepen herschaald naar 100 000 weegpunten.

---

¹ Zie Commission Regulation 1114/2010, art.3 lid 1 en 2

² Zie Commission Regulation 1114/2010, art.3 lid 3

Algemene oorzaken van verschuivingen tussen weegschema's

Het weegschema van 2015 wijkt voor een aantal artikelgroepen sterk af van dat van 2014. Daarvoor zijn verschillende soorten oorzaken te geven:

1. werkelijke veranderingen in de consumptieve bestedingen;
2. veranderingen als gevolg van de revisie van de nationale rekeningen (zie bovenstaand);
3. overige aanpassingen binnen het stelsel van nationale rekeningen die doorwerken in de consumptiecijfers.

Wegingen 2015: specifieke oorzaken verschuivingen ten opzichte van 2014

Op het meest geaggregeerde niveau ziet het weegschema van de CPI van 2015 er als volgt uit:

Groep	Omschrijving	Verslagjaar 2015, in %	Verslagjaar 2014, in %	Mutatie, procentpunt
1	Voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken	11,6	11,5	0,0
2	Alcoholhoudende dranken en tabak	3,1	3,0	0,0
3	Kleding en schoenen	4,7	4,5	0,2
4	Huisvesting, water en energie	25,5	25,7	-0,2
5	Stoffering en huishoudelijke apparaten	5,1	5,5	-0,4
6	Gezondheid	1,3	1,1	0,1
7	Vervoer	10,6	11,0	-0,5
8	Communicatie	3,1	3,2	-0,1
9	Recreatie en cultuur	10,8	10,0	0,8
10	Onderwijs	0,2	0,1	0,1
11	Hotels, cafés en restaurants	5,7	4,4	1,3
12	Diverse goederen en diensten	10,2	11,3	-1,1
13	Consumptiegebonden belastingen en overheidsdiensten	3,8	3,8	0,1
14	Consumptie in het buitenland	4,4	4,6	-0,3
	Totaal	100,0%	100,0%	

In deze tabel is ook het weegschema van 2014 weergegeven en de veranderingen tussen de weegschema's van 2014 en 2015 (mutatie). Een toelichting op enkele grote verschuivingen:

1. De weging van recreatie en cultuur (9) is toegenomen. Dit komt doordat de bestedingen voor computerapparatuur en producten voor huisdieren bij de revisie naar boven zijn bijgesteld.
2. De weging van horeca (11) is fors gestegen. Ook dit is het gevolg van naar boven bijgestelde bestedingen door de revisie.
3. De weging van diverse goederen (12) en diensten is afgenomen. De revisie heeft ertoe geleid dat de bestedingen aan financiële en overige dienstverlening fors lager zijn geraamd dan voorheen.

Een overzicht van de weegschema's van 2014 en 2015 op het meest gedetailleerde artikelgroepsniveau vindt u [hier](#).